

U M O W A

między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich o stosunkach prawnych na polsko-radzieckiej granicy państwowej, podpisana wraz z Protokołem końcowym w Moskwie dnia 8 lipca 1948 r.

(Ratyfikowana zgodnie z ustawą z dnia 18 listopada 1948 r. — Dz. U. R. P. Nr 58, poz. 453).

W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej

BOLESŁAW BIERUT

PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

podaje do powszechnej wiadomości:

W dniu 8 lipca 1948 roku podpisana została w Moskwie Umowa między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich o stosunkach prawnych na polsko-radzieckiej granicy państwowej, wraz z Protokołem końcowym, o następującym brzmieniu dosłownym:

U M O W A

między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich o stosunkach prawnych na polsko-radzieckiej granicy państwowej

Rząd Rzeczypospolitej Polskiej i Rząd Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich, pragnąc określić środki sprzyjające podtrzymaniu należytej formy

ДОГОВОР

между Правительством Польской Республики и Правительством Союза Советских Социалистических Республик о режиме советско-польской государственной границы

Правительство Польской Республики и Правительство Союза Советских Социалистических Республик, желая определить меры, способствующие

stosunków prawnych na granicy państwowej między Rzeczpospolitą Polską a Związkiem Socjalistycznych Republik Radzieckich, postanowiły zawrzeć w tym celu niniejszą Umowę i mianowały swych Pełnomocników:

Rząd Rzeczypospolitej Polskiej — Wiceministra
Dr Aleksandra ŻARUK - MICHAŁSKIEGO

Rząd Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich — Radcę Aleksandra ALEKSANDROWA
którzy po wymianie swych pełnomocnictw, uznanych za sporządzone w należytej formie i całkowitym porządkiem zgodzili się na następujące postanowienia:

ROZDZIAŁ I

Przebieg linii granicy, znaki graniczne i utrzymanie granicy

Artykuł 1

1. Linia granicy państwowej między Rzeczpospolitą Polską a Związkiem Socjalistycznych Republik Radzieckich, ustalona w Umowie między Rzeczpospolitą Polską a Związkiem Socjalistycznych Republik Radzieckich o polsko-radzieckiej granicy państwowej z dnia 16 sierpnia 1945 r. przechodzi w terenie w taki sposób, jak była oznaczona w dokumentach delimitacyjnych, podpisanych dnia 30 kwietnia 1947 r. w Warszawie przez Polsko-Radziecką Komisję Mieszaną do delimitacji granicy państwowej między Rzeczpospolitą Polską a Związkiem Socjalistycznych Republik Radzieckich.

W Umowie niniejszej linia ta jest oznaczona słowami „granica” lub „linia granicy”.

2. Linia granicy, oznaczona w wyżej wymienionych dokumentach, rozgranicza również w kierunku pionowym przestrzeń powietrzną i wewnątrz ziemi.

Artykuł 2

1. Na odcinkach lądowych oraz tam, gdzie granica przecina wody stojące lub wody bieżące przechodząc na drugi brzeg, linia granicy jest nieruchoma i biegnie liniami prostymi od jednego znaku granicznego do drugiego.

2. Na odcinkach wodnych wzdłuż granicznych wód bieżących linia granicy przebiega ruchomo, po linii prostej łamanej lub krzywej, również od jednego znaku granicznego do drugiego, a mianowicie: na rzekach żeglownych — środkiem głównego nurtu (talweg), zaś wzdłuż nieżeglownych rzek, strumieni i kanałów — ich środkiem lub środkiem głównej odnogi.

Artykuł 3

1. Na rzekach żeglownych położenie ruchomej linii granicy zmienia się zgodnie z naturalnymi przesunięciami środka głównego nurtu (talweg).

2. Na rzekach nieżeglownych, strumieniach i kanałach przebieg linii granicy zmienia się odpowiednio do przesunięcia ich środka, spowodowanego naturalnymi zmianami konfiguracji brzegów tych rzek, strumieni i kanałów.

podдержанию в должном порядке режима государственной границы между Польской Республикой и Союзом Советских Социалистических Республик решили заключить с этой целью настоящий Договор и назначили для этого своими Уполномоченными:

Правительство Польской Республики — Вице-Министра Д-ра Александра ЖАРУК - МИХАЛЬСКОГО;

Правительство Союза Советских Социалистических Республик — Советника Александра Михайловича АЛЕКСАНДРОВА,

которые по взаимном предъявлении своих полномочий, признанных составленными в надлежащей форме и полном порядке, согласились о нижеследующем:

РАЗДЕЛ I

Прохождение линии границы, пограничные знаки и содержание границы

Статья 1

1. Линия государственной границы между Польской Республикой и Союзом Советских Социалистических Республик, установленная Договором между Польской Республикой и Союзом Советских Социалистических Республик о польско-советской государственной границе от 16 августа 1945 года, проходит на местности таким образом, как она определена в документах демаркации, подписанных 30 апреля 1947 года в городе Варшаве Смешанной Польско - Советской Комиссией по демаркации государственной границы между Польской Республикой и Союзом С. С. Р.

Эта линия обозначается в настоящем Договоре словами «граница» или «линия границы».

2. Линия границы, определенная в вышеупомянутых документах, разграничивает также по вертикальным направлениям воздушное пространство и недра земли.

Статья 2

1. По сухопутным участкам, а также по пересекаемым стоячим и проточным водам граница проходит неподвижно по прямой линии от одного пограничного знака к другому.

2. По участкам пограничных проточных вод граница проходит подвижно по прямой, ломаной или кривой линии также от одного пограничного знака к другому, причем на несудоходных реках, ручьях и каналах — по их середине или по середине главного рукава, на судоходных реках — по середине их главного фарватера (по тальвегу).

Статья 3

1. На судоходных реках прохождение линии границы изменяется соответственно с естественными изменениями середины их главного фарватера (тальвега).

2. На несудоходных реках, ручьях и каналах прохождение линии границы изменяется соответственно с перемещением их середины, вызываемым естественными изменениями конфигурации берегов этих рек, ручьев и каналов.

3. Po oznaczeniu w terenie linii granicy, przebiegającej środkiem rzeki, strumienia lub kanału, znajdujące się na nich zatoki nie będą brane pod uwagę i za środek tych rzek, strumieni i kanałów uważa się w takich wypadkach linię wyrównaną, jednakowo oddaloną od odpowiednio wyrównanych linii obu brzegów. Tam, gdzie nie można dokładnie oznaczyć tej linii brzegów, za środek wyszczególnionych w tym punkcie granicznych wód biejących uważa się środek wodnej powierzchni przy średnim poziomie wody.

4. Zmiany, wskazane w punkcie 1 i 2 niniejszego artykułu, w miarę potrzeby, są wspólnie stwierdzane przez właściwe władze obu Stron.

5. W wypadkach zmiany położenia koryta rzek granicznych, strumieni i kanałów, wywołanych przez zjawiska przyrodnicze, w następstwie których zmieniłyby się i terytorialna przynależność użytków gruntowych, osiedli, ważniejszych budowli, urządzeń terenowych i tym podobne, — przebieg linii granicy nie zmienia się, chyba że Umawiające się Strony zawrą w tej sprawie specjalne porozumienie.

6. Zmiany w przebiegu linii granicy, wymienione w punkcie 1 i 2 niniejszego artykułu, nie zmieniają przynależności terytorialnej znajdujących się na rzekach granicznych wysp, przyłączonych na skutek delimitacji granicy do jednej lub drugiej Strony, o ile Umawiające się Strony nie zawrą w tej sprawie specjalnego porozumienia.

7. W wypadku zmian wymienionych w punkcie 5 niniejszego artykułu i niemożności zastosowania zarządzeń, wskazanych w punkcie 5 art. 14 niniejszej Umowy, linia granicy, o ile nie biegnie w dalszym ciągu po rzece, strumieniu lub kanale, powinna być oznaczona w dokumentach granicznych Komisji Mieszanej. Przy przeprowadzaniu tych prac, linia granicy, biegnąca uprzednio po rzece, strumieniu lub kanale linią łamaną lub linią krzywą, może być wyprostowana.

Ar t y k u ł 4

1. Granica oznaczona jest w terenie następującymi znakami granicznymi:

- a) na lądowych odcinkach granicy — dwoma drewnianymi słupami granicznymi, ustawionymi z reguły w odległości 2,5 m od linii granicy każdy i ustawionym między nimi na samej linii granicy okrągłym drewnianym słupkiem lub czterościennym kamiennym słupkiem;
- b) w punktach zasadniczych zwrotów linii granicy i w poszczególnych charakterystycznych jej miejscach — dwoma drewnianymi granicznymi słupami i betonowym monolitem, ustawionym między słupami na samej linii granicy;
- c) w miejscach przejścia linii granicy z lądowej na wodną i z wodnej na lądową — trzema drewnianymi słupami granicznymi i drewnianym słupkiem, lub betonowym monolitem, przy czym dwa słupy i słupek lub monolit między nimi ustawiono, jak to wskazano w punktach „a” i „b” na jednym brzegu rzeki lub jeziora, a trzeci - kierunkowy — na przedłużeniu linii granicy — na przeciwległym brzegu;

3. При определении на местности линии границы, проходящей по середине реки, ручья или канала, вменяются на них заливы во внимание не принимаются и серединой этих рек, ручьев и каналов в таких случаях считается выравненная линия, которая одинаково отдалена от соответственно выравненных линий обоих берегов. Там, где нельзя точно определить эту линию берегов, серединой перечисленных в этом пункте пограничных проточных вод считается середина водной поверхности при среднем уровне воды.

4. Изменения, указанные в пункте 1 и 2 настоящей статьи, по мере надобности, совместно констатируются надлежащими властями обеих Сторон.

5. Изменения русла пограничной реки, ручья или канала вследствие природных явлений, влекущие за собой изменения территориальной принадлежности земельных угодий, населенных пунктов, имеющих ценность сооружений, построек и т.п., происхождения линии границы не изменяют, если Договаривающиеся Стороны не заключат о том специального соглашения.

6. Изменения в прохождении линии границы, упомянутые в пунктах 1 и 2 настоящей статьи, территориальной принадлежности островов на пограничных реках, отнесенных при демаркации границы к той или другой Стороне, не изменяют, если Договаривающиеся Стороны не заключат о том специального соглашения.

7. В случае изменений, указанных в пункте 5 настоящей статьи, и невозможности принятия мер, указанных в пункте 5 статьи 14 настоящего Договора, линия границы, если бы она оказалась непроходящей более по реке, ручью или каналу, подлежит определению в пограничных документах Смешанной Комиссией. При проведении этих работ линия границы, идущая ранее по реке, ручью или каналу ломаной или кривой линией, может спрямляться.

Ст а т ь я 4

1. Граница на местности обозначена следующими пограничными знаками:

- a) на сухопутных участках границы — двумя деревянными пограничными столбами, установленными, как правило, на расстоянии 2,5 метра каждый от линии границы, и, между ними на самой линии границы, круглым деревянным столбиком или четырехгранным каменным столбиком;
- b) в точках основных поворотов линии границы и в отдельных характерных местах ее — двумя деревянными пограничными столбами и бетонным монолитом, установленным между столбами на самой линии границы;
- c) в местах перехода линии границы с сухопутного участка на водный и с водного на сухопутный — тремя деревянными пограничными столбами и деревянным столбиком или бетонным монолитом, причем, два столба и столбик или монолит между ними установлены, как это указано в п.п. «а» и «b», на одном берегу реки или озера, а третий, створный с линией границы — на противоположном берегу;

d) на водных участках границы — двумя деревянными граничными столбами, установленными на obu берегах реки или jeziora lub на jednym z brzegów i wyspie.

2. Charakterystykę każdego znaku granicznego i jego położenie w stosunku do linii granicy określają odpowiednie dokumenty delimitacyjne.

А р т ы к у ł 5

Umawiające się Strony zobowiązują się utrzymywać znaki graniczne, ustawione dla oznaczenia linii granicy, oraz graniczne przesieki w takim porządku, ażeby miejsce ustawienia, wygląd, kształt, wymiary i pomalowanie znaków granicznych, szerokość i czystość przesiek odpowiadały wszystkim wymaganiom, wypływającym z dokumentów delimitacyjnych.

U W A G A: Pod wymienionymi w dalszym ciągu znakami granicznymi należy rozumieć: graniczne słupy drewniane, słupki drewniane, słupki murowane, monolity betonowe i znaki podwójne.

А р т ы к у ł 6

Dla pieczy nad znakami granicznymi, te ostatnie rozdziela się między Umawiającymi się Stronami w sposób następujący:

1. Pieczę nad słupami drewnianymi i podwójnymi znakami zapewnia ta Strona, na której terytorium umieszczone są wspomniane znaki graniczne.

2. Pieczę nad murowanymi, drewnianymi słupkami i monolitami betonowymi, umieszczonymi na samej linii granicy państwowej, biorą na siebie:

над znakami z numeracją nieparzystą — Strona Polska;

над znakami z numeracją parzystą — Strona Radziecka.

А р т ы к у ł 7

1. Przegląd stanu i miejsca ustawienia znaków granicznych oraz stanu przesiek granicznych przeprowadzają zgodnie z art. 6 niniejszej Umowy odpowiednie władze każdej Umawiającej się Strony według swego uznania. Jednak prócz przeglądów jednostronnych, powinny być przeprowadzane przez przedstawicieli odpowiednich władz obu Umawiających się Stron wspólne coroczne przeglądy kontrolne znaków granicznych.

2. Wspólny przegląd kontrolny znaków granicznych odbywa się w miesiącu lipcu. Rozpoczęcie wspólnego przeglądu kontrolnego znaków granicznych uzgadniają każdorazowo odpowiednie władze obu Umawiających się Stron.

3. W wypadku konieczności dodatkowego wspólnego przeglądu znaków granicznych w tymże roku, odpowiednie władze jednej Umawiającej się Strony uprzedzają o tym pisemnie odpowiednie władze drugiej Umawiającej się Strony. Dodatkowy wspólny przegląd znaków granicznych przeprowadza się nie później, niż w dziesięć dni od momentu zawiadomienia odpowiednich władz jednej z Umawiających się Stron.

d) на водных участках границы — двумя деревянными пограничными столбами, установленными на обоих берегах реки или озера или на одном из берегов и острове.

2. Характеристика каждого пограничного знака и его положение в отношении линии границы определяются соответствующими документами демаркации.

Статья 5

Договаривающиеся Стороны обязуются содержать пограничные знаки, установленные для обозначения линии границы, а также пограничные просеки в таком порядке, чтобы месторасположение, вид, форма, размеры и окраска пограничных знаков, ширина и чистота просек соответствовали бы всем требованиям, вытекающим из документов демаркации границы.

ПРИМЕЧАНИЕ: Под упоминаемыми в дальнейшем пограничными знаками подразумеваются: пограничные деревянные столбы, деревянные столбики, каменные столбики, бетонные монолиты и створные знаки.

Статья 6

Для ухода за пограничными знаками последние распределяются между Договаривающимися Сторонами следующим образом:

1. За пограничными деревянными столбами и створными знаками уход обеспечивает та Сторона, на территории которой расположены упомянутые пограничные знаки.

2. За каменными и деревянными столбиками и бетонными монолитами, которые расположены на самой линии государственной границы, уход берут на себя:

за знаками с нечетной нумерацией — Польская Сторона

за знаками с четной нумерацией — Советская Сторона.

Статья 7

1. Осмотр состояния и месторасположения пограничных знаков и состояния пограничных просек надлежащие власти каждой Договаривающейся Стороны производят, согласно статьи 6 настоящего Договора, по своему усмотрению. Однако, кроме одностронных осмотров, должны производиться ежегодные совместные контрольные осмотры пограничных знаков представителями надлежащих властей обеих Договаривающихся Сторон.

2. Совместный контрольный осмотр пограничных знаков производится в июле месяце. О начале совместного контрольного осмотра пограничных знаков каждый раз уведомляются надлежащие власти обеих Договаривающихся Сторон.

3. В случае необходимости дополнительного совместного осмотра пограничных знаков в тот же год, надлежащие власти одной Договаривающейся Стороны письменно предупреждают об этом надлежащие власти другой Договаривающейся Стороны. Дополнительный совместный осмотр пограничных знаков производится не позднее, чем через десять дней с момента извещения надлежащих властей одной из Договаривающихся Сторон.

4. W wypadku, jeżeli przy przeglądzie zostanie stwierdzone, iż dane pomiarowe wykazane w dokumentach delimitacyjnych nie są zgodne z wynikami wspólnie dokonanych pomiarów na terenie, jako decydujące należy przyjąć dane z pomiarów terenowych, o ile zostanie stwierdzone, że od czasu delimitacji położenie znaków granicznych nie uległo zmianom.

5. Poprawki i uzupełnienia dokumentów delimitacji granicy przeprowadza się w porozumieniu między Umawiającymi się Stronami i załącza do tych dokumentów.

6. W wyniku przeglądu kontrolnego przeprowadzonego przez przedstawicieli odpowiednich władz obu Umawiających się Stron sporządza się akt w czterech egzemplarzach, z których dwa egzemplarze w języku polskim i dwa egzemplarze w języku rosyjskim.

Artykuł 8

1. W wypadku zaginięcia, zniszczenia lub uszkodzenia znaku granicznego, jego odtworzenie czy też naprawę przeprowadzają niezwłocznie odpowiednie władze tej Strony, na której terytorium znajduje się dany znak względnie do której należy pieczęć nad odpowiednim znakiem. O rozpoczęciu prac przy odtwarzaniu lub naprawie znaków granicznych, odpowiednie władze jednej Umawiającej się Strony obowiązane są zawiadomić pisemnie odpowiednie władze drugiej Umawiającej się Strony nie później niż na dziesięć dni przed rozpoczęciem pracy.

2. Odtworzenie zaginionych, zniszczonych lub uszkodzonych znaków granicznych przeprowadzają odpowiednie władze jednej Strony w obecności przedstawicieli odpowiednich władz drugiej Strony. O wyniku odtworzenia znaku granicznego, przedstawiciele odpowiednich władz obu Umawiających się Stron sporządzają akt w czterech egzemplarzach, z których dwa egzemplarze w języku polskim i dwa egzemplarze w języku rosyjskim. Nowoodtworzone znaki graniczne powinny odpowiadać wzorom ustalonym w dokumentach delimitacji.

3. Przy odtworzeniu lub odbudowaniu znaku granicznego należy zwracać uwagę, ażeby miejsce jego ustawienia nie zmieniło się. W tym celu należy kierować się dokumentami delimitacyjnymi; zawarte w nich dane powinny być sprawdzane w terenie za pomocą pomiarów kontrolnych.

4. Na wodnych odcinkach granicy przy odtwarzaniu lub odbudowywaniu słupów granicznych, uszkodzonych lub zniszczonych przez powódź lub pochód lodów, zezwala się na zmianę miejsc ich poprzedniego ustawienia i ponowne ustawienie w punktach, gwarantujących zachowanie słupów granicznych. Wymienione zmiany słupów granicznych na wodnym odcinku granicy przeprowadza się za zgodą obu Umawiających się Stron. O wyniku takiego odtworzenia przedstawiciele Umawiających się Stron sporządzają protokół znaku granicznego i szkic — croquis, które powinny w zupełności odpowiadać pozostałym dokumentom delimitacyjnym i być do nich załączone.

5. Prace remontowe znaków granicznych, znajdujących się pod ochroną jednej lub drugiej Strony, zgodnie z artykułem 6 niniejszej Umowy przeprowadza

4. В случае, если при осмотре будет установлено, что данные измерений, помеченные в документах демаркации, не будут совпадать с данными, полученными путем совместных измерений на местности, и если будет установлено, что положение пограничных знаков с момента демаркации не изменилось, решающими считаются данные измерений на местности.

5. Исправления или дополнения документов демаркации границы производятся по соглашению между Договаривающимися Сторонами и прилагаются к этим документам.

6. В результате контрольного осмотра представителями надлежащих властей обеих Договаривающихся Сторон составляется акт в четырех экземплярах, из которых 2 экземпляра на польском языке и 2 экземпляра на русском языке.

Статья 8

1. В случае утраты, разрушения или порчи пограничного знака, восстановление или исправление его производится немедленно надлежащими властями той Стороны, на территории которой этот пограничный знак находится или за которой он закреплен. О начале работ по восстановлению или исправлению пограничных знаков надлежащие власти одной Договаривающейся Стороны обязаны письменно извещать надлежащие власти другой Договаривающейся Стороны не позднее, чем за 10 дней до начала работ.

2. Восстановление утраченных, разрушенных или испорченных пограничных знаков производится надлежащими властями одной Стороны в присутствии представителей надлежащих властей другой Стороны. В результате восстановления пограничного знака представители надлежащих властей обеих Договаривающихся Сторон составляют акт в четырех экземплярах, из которых два экземпляра на польском языке и два экземпляра на русском языке. Вновь изготовляемые при восстановлении пограничные знаки должны соответствовать образцам, установленным документами демаркации.

3. При восстановлении или возведении пограничного столба следует обращать внимание, чтобы местоположение его не изменялось. Для этого надлежит руководствоваться документами демаркации; содержащиеся в них данные должны проверяться на месте контрольными измерениями.

4. На водных участках границы, при восстановлении или возведении пограничных столбов, поврежденных или уничтоженных половодьем-ледоходом, прежнее местоположение их разрешается изменять и вновь устанавливать в точках, гарантирующих сохранность пограничных столбов. Указанные изменения местоположения пограничных столбов на водном участке границы производятся с согласия обеих Договаривающихся Сторон. О результате такого восстановления представители Договаривающихся Сторон составляют протокол пограничного знака и схему-кроки, которые должны находиться в полном соответствии с остальными документами демаркации и прилагаться к ним.

5. Работы по ремонту пограничных знаков, закрепленных за той или иной Стороной согласно статье 6 настоящего Договора, производятся каж-

każda Strona samodzielnie, bez udziału przedstawicieli odpowiednich władz drugiej Strony.

6. Umawiające się Strony zastosują odpowiednie środki dla należytej ochrony znaków granicznych i będą pociągaly do odpowiedzialności osoby uznane za winne przestawienia, uszkodzenia lub zniszczenia znaków granicznych. W takich wypadkach znaki graniczne uszkodzone lub zniszczone przez mieszkańców drugiej Strony będą odtworzone na koszt tej Strony.

Artykuł 9

1. Przesieka graniczna o szerokości 10 metrów (po 5 metrów w każdą stronę od linii granicy państwowej) powinna być utrzymana w całkowitym porządku i, w miarę potrzeby, oczyszczona z krzaków i zarośli zasłaniających widzialność. Uprawa ziemi i wznoszenie jakichkolwiek budowli na takiej przesiece są niedozwolone.

2. Każda Strona przeprowadza oczyszczenie przesieki granicznej na swoim terytorium. Odpowiednie władze Umawiających się Stron zawiadamiają się wzajemnie o mającym nastąpić rozpoczęciu prac przy oczyszczeniu przesieki granicznej nie później, niż na 10 dni przed ich rozpoczęciem. Przedstawiciele odpowiednich władz drugiej Umawiającej się Strony mają prawo być obecni przy tych pracach.

Artykuł 10

Na lądowych odcinkach granicy, w pasie o szerokości 10 metrów (po 5 metrów w każdą stronę od linii granicy) nie powinny znajdować się żadne budowle. Umawiające się Strony zastosują odpowiednie środki celem stopniowego usuwania z tego pasa istniejących obecnie budowli i zabronią wznoszenia nowych. Odpowiednie władze Umawiających się Stron po wzajemnym porozumieniu mogą czynić wyjątki. Postanowienia te nie rozciągają się na budowle przeznaczone dla ochrony granicy.

ROZDZIAŁ II

Sposób użytkowania wód granicznych oraz dróg kolejowych i szos, przeciętych linią granicy

Artykuł 11

1. Wszystkie rzeki i jeziora, wzdłuż których przebiega linia granicy, uważa się za wody graniczne.

2. Umawiające się Strony zastosują odpowiednie środki w tym celu, ażeby przy użytkowaniu wód granicznych były przestrzegane postanowienia niniejszej Umowy i poszanowane odpowiednie prawa i interesy drugiej Umawiającej się Strony.

Artykuł 12

1. Na rzekach granicznych, gdzie linia granicy przebiega środkiem głównego nurtu, obiektem pływającym (statkom, łodziom) obu Umawiających się Stron

дой из Договаривающихся Сторон самостоятельно, без участия представителей подлежащих властей другой Стороны.

6. Договаривающиеся Стороны примут меры к надлежащей охране пограничных знаков и будут привлекать к ответственности лиц, признанных виновными в перемещении, повреждении или уничтожении пограничных знаков. В этих случаях поврежденные или уничтоженные жителями другой Стороны пограничные знаки будут восстанавливаться за счет этой Стороны.

Статья 9

1. Пограничная просека шириной в 10 метров (по 5 метров в каждую сторону от линии государственной границы) должна содержаться в полном порядке, и, по мере надобности, очищаться от кустарников и прочих мешающих видимости зарослей. Занашка земли и возведение каких-либо сооружений и построек на этой просеке не допускаются.

2. Каждая Сторона производит очистку пограничной просеки на своей территории. Надлежащие власти Договаривающихся Сторон сообщают друг другу о предстоящем начале работ по очистке пограничной просеки не позднее, чем за 10 дней. Представители подлежащих властей другой Договаривающейся Стороны имеют право присутствовать при этих работах.

Статья 10

На сухопутных участках границы, в полосе шириной в 10 метров (по 5 метров в каждую сторону от линии границы) не должны находиться какие бы то ни было сооружения и постройки. Договаривающиеся Стороны примут меры к постепенному освобождению этой полосы от существующих ныне сооружений и построек и запретят возведение новых. Надлежащие власти Договаривающихся Сторон по взаимному соглашению могут допускать исключения. Эти постановления не распространяются на сооружения и постройки, которые предназначены для охраны границы.

РАЗДЕЛ II

Порядок пользования пограничными водами и пересекающими линию границы железными и шоссейными дорогами

Статья 11

1. Все реки и озера, по которым проходит линия границы, считаются пограничными водами.

2. Договаривающиеся Стороны примут надлежащие меры к тому, чтобы при пользовании пограничными водами соблюдались постановления настоящего Договора и уважались соответствующие права и интересы другой Договаривающейся Стороны.

Статья 12

1. На пограничных реках, где линия границы проходит по середине главного фарватера, пловучим средствам (судам, лодкам) обеих Договаривающихся

udziela się prawa pływania bez przeszkód głównym nurtem, niezależnie od przechodzącej po nim linii granicy.

2. Pływanie statkami (łodziemi) po jeziorach dozwolone jest tylko do linii granicy.

3. Obiektom pływającym (statkom, łodziom) Umawiających się Stron pozostawia się możliwość przybijania do jednego lub drugiego brzegu rzeki (jeziora) tylko w tym wypadku, jeżeli znajdują się one w rozpaczliwym położeniu (sztorm, awaria itd.). W takim wypadku odpowiednie władze graniczne powinny okazywać sobie wzajemnie niezbędną pomoc.

Artykuł 13

1. Obiektom pływającym Umawiających się Stron zezwala się na pływanie po wodach granicznych tylko w porze dziennej. W nocy powinny one być przycumowane przy swoim brzegu lub zakotwiczone na swoich wodach.

2. Wszystkie obiekty pływające, kursujące po wodach granicznych, powinny być zaopatrzone w odpowiednie flagi swoich państw i oznaczone wyraźnie widocznymi z obu brzegów numerami koloru białego lub czarnego.

3. Obiektom pływającym, przechodzącym głównym nurtem wód granicznych, nie zezwala się na zakotwiczenie na środku nurtu, z wyjątkiem wypadków przymusowego zatrzymania.

4. Obiekty pływające jednej Umawiającej się Strony, przechodzące głównym nurtem rzeki granicznej z zachowaniem przepisów zamieszczonych w punktach 1 i 2 niniejszego artykułu, nie mogą być zatrzymane przez władze drugiej Umawiającej się Strony lub zmuszone do zarzucenia kotwicy, cumowania, jak również nie podlegają rewizji lub sprawdzaniu dokumentów.

Artykuł 14

1. Umawiające się Strony będą troszczyły się o utrzymanie wód granicznych w należyтым porządku. Zastosują one również odpowiednie środki w celu zapobieżenia umyślnym zniszczeniom brzegów granicznych rzek i jezior.

2. W wypadku, jeśli z winy jednej z Umawiających się Stron powstanie szkoda materialna dla drugiej Umawiającej się Strony na skutek niewypełnienia wymagań punktu 1 niniejszego artykułu, — szkoda ta będzie wynagrodzona przez tę Stronę, która ją spowodowała.

3. Położenie i kierunek biezących wód granicznych powinny być zachowane, w miarę możliwości w stanie niezmiennym. W tym celu odpowiednie władze Umawiających się Stron wspólnie stosują konieczne środki dla usunięcia takich przeszkód, które mogą spowodować zmianę położenia koryta rzek granicznych, strumieni lub kanałów, jak również utrudnić naturalny spływ wody. W wypadku przeprowadzenia w związku z tym odpowiednich wspólnych prac, sposób wykonania takich robót ustalają odpowiednie władze obu Stron, z tym, że wydatki związane z ich przeprowadzeniem rozdziela się w równych częściach między obiema Umawiającymi się Stronami, o ile w tej sprawie nie zawarte zostanie osobne porozumienie.

Сторон предоставляется право беспрепятственного плавания по фарватеру, независимо от прохождения по нему линии границы.

2. Плавание судов (лодок) на озерах разрешается только до линии границы.

3. Плавающим судам (лодкам) Договаривающихся Строн предоставляется возможность приставать к тому или иному берегу реки (озера) только в том случае, если они находятся в бедственном положении (шторм, авария и т.д.). В этом случае соответствующие пограничные власти должны оказывать друг другу необходимую помощь.

Статья 13

1. Пловучим средствам Договаривающихся Строн разрешается плавание в пограничных водах только в дневное время суток. В ночное время они должны находиться на причале у своего берега или на якорь в своих водах.

2. Все пловучие средства, плавающие в пограничных водах, должны быть снабжены соответствующими флагами своих государств и обозначены ясно видимыми с обоих берегов номерами белого или черного цвета.

3. Пловучим средствам, проходящим по главному фарватеру пограничных вод, останавливаться на его середине на якорь не разрешается, за исключением случаев вынужденной остановки.

4. Пловучие средства одной Договаривающейся Строны, проходящие по главному фарватеру пограничной реки, с соблюдением правил, изложенных в пунктах 1 и 2 настоящей статьи, не могут быть задержаны властями другой Договаривающейся Строны или принуждены становиться на якорь, на причал, а также подвергаться обыску или проверке документов.

Статья 14

1. Договаривающиеся Строны будут заботиться о том, чтобы пограничные воды содержались в надлежащем порядке. Они примут также меры для предупреждения умышленных разрушений берегов пограничных рек и озер.

2. В случае, если по вине одной из Договаривающихся Строн будет причинен материальный ущерб другой Договаривающейся Строне в результате невыполнения требований пункта 1 настоящей статьи, то этот ущерб будет возмещен Страной, причинившей данный ущерб.

3. Положение и направление проточных пограничных вод должно по возможности сохраняться в неизменном состоянии. С этой целью надлежащие власти Договаривающихся Строн примут совместно необходимые меры к тому, чтобы устранять такие препятствия, которые могут вызвать изменения положения русла пограничных рек, ручьев или каналов, а также затруднять естественный сток по ним воды. В случае производства необходимых для того совместных работ, порядок таких работ устанавливается надлежащими властями обеих Строн, причем расходы, связанные с их производством, распределяются между обеими Договаривающимися Странами поровну, если по этому вопросу не будет достигнуто особое соглашение.

4. W celu zapobieżenia zmianie położenia koryta rzek granicznych, strumieni, lub kanałów, brzegi ich powinny być wzmocnione tam, gdzie odpowiednie władze Umawiających się Stron wspólnie uznają to za niezbędne. Prace te przeprowadza i odpowiednie koszty ponosi ta Strona, do której należy brzeg.

5. W wypadku zmiany położenia koryta rzek granicznych, strumieni lub kanałów drogą naturalną lub na skutek zjawiska żywiołowego, Umawiające się Strony obowiązane są wspólnie i na jednakowych zasadach przeprowadzić naprawienie koryta, o ile będzie to uznane przez odpowiednie władze za konieczne. Prace te przeprowadzają Komisje Mieszane, utworzone przez Umawiające się Strony, które ustalają sposób prac, najmu siły roboczej, zakupu koniecznych materiałów oraz pokrycia wydatków.

Artykuł 15

1. Naturalny spływ wody w bieżących wodach granicznych i w przylegających do nich miejscach, zaptaniach przy powodziach, nie może być zmieniony lub utrudniony ze szkodą dla drugiej Strony przez wznoszenie lub przebudowę budowli zarówno na wodzie, jak i na brzegach.

2. Odpowiednie władze Umawiających się Stron będą porozumiewały się odnośnie sposobu urządzenia ścieku do wód granicznych i odprowadzenia z nich wody, jak również we wszystkich innych sprawach dotyczących wód granicznych.

Artykuł 16

1. Graniczne wody bieżące podlegają oczyszczeniu na tych odcinkach, gdzie będzie to wspólnie uznane za konieczne przez odpowiednie władze Umawiających się Stron. W takich wypadkach koszty oczyszczenia zostają rozdzielone między obiema Umawiającymi się Stronami w równych częściach.

2. Oczyszczenie tych odcinków wód granicznych, które w całości znajdują się na terytorium jednej z Umawiających się Stron, Strona ta przeprowadza na swój koszt w miarę potrzeby.

3. Przy oczyszczaniu bieżących wód granicznych, wydobyta ziemia i kamienie należy odrzucać od brzegów na taką odległość i rozrzucić w taki sposób, aby nie powstawało niebezpieczeństwo obrywów brzegów i zanieczyszczenia koryta oraz żeby spływ wody przy powodziach nie został utrudniony.

Artykuł 17

Właściwe władze Umawiających się Stron stosują odpowiednie środki dla utrzymania wód granicznych w należytej czystości, ażeby nie dopuścić do zanieczyszczenia ich kwasami i odpadkami z fabryk i zakładów przemysłowych, moczenia lnu i konopi, jak również zanieczyszczenia innymi sposobami.

Artykuł 18

1. Istniejące na wodach granicznych bieżących mosty, tamy, śluzy, groble i tym podobne urządzenia

4. В целях предупреждения изменения положения русла пограничных рек, ручьев или каналов берега их должны укрепляться там, где надлежащие власти Договаривающихся Сторон совместно признают это необходимым. Эти работы проводит и соответствующие расходы несет та Сторона, которой принадлежит берег.

5. В случае изменения положения русла пограничных рек, ручьев или каналов естественным путем или в результате стихийного явления, Договаривающиеся Стороны обязаны совместно и на равных началах произвести исправление русла, если это будет признано необходимым их надлежащими властями. Эти работы производятся Смешанными Комиссиями, образуемыми Договаривающимися Сторонами, которые устанавливают порядок работ, найма рабочей силы, закупки необходимых материалов, а равно покрытия расходов.

Статья 15

1. Естественный сток воды в проточных пограничных водах и в прилегающих к ним местах, затапливаемых при половодьях, не может быть изменен или затруднен в ущерб другой Стороне возведением или перестройкой сооружений и построек как на воде, так и на берегах.

2. Надлежащие власти Договаривающихся Сторон будут улаживаться о порядке устройства стока в пограничные воды и отвода воды из них, а также о всех других вопросах, относящихся к режиму пограничных вод.

Статья 16

1. Пограничные проточные воды подлежат очистке на тех их участках, где это будет совместно признано необходимым надлежащими властями Договаривающихся Сторон. В таких случаях расходы по очистке распределяются между обеими Договаривающимися Сторонами в равных долях.

2. Очистку тех участков пограничных вод, которые полностью находятся на территории одной из Договаривающихся Сторон, эта Сторона производит на свой счет по мере надобности.

3. При очистке пограничных проточных вод, извлеченные грунты и камни должны отбрасываться от берега на такое расстояние и разравниваться таким образом, чтобы не было опасности обвалов берега и засорения русла и чтобы сток воды при половодьях не затруднялся.

Статья 17

1. Надлежащие власти Договаривающихся Сторон примут меры к содержанию пограничных вод в должной чистоте, чтобы не допускать отравления или загрязнения их кислотами и отбросами фабрично-заводских предприятий, замочки в них льна и конопли, а равно засорения всякими иными способами.

Статья 18

1. Существующие на пограничных проточных водах мосты, плотины, шлюзы, дамбы и тому подоб-

zostają zachowane i mogą być eksploatowane z wyjątkiem tych, których usunięcie będzie uznane za konieczne przez odpowiednie władze Umawiających się Stron.

2. W wypadkach konieczności zmiany urządzenia lub usunięcia obiektów, wymienionych w punkcie 1 niniejszego artykułu, pociągających za sobą zmiany poziomu wody na terytorium drugiej Umawiającej się Strony, do odpowiednich prac można przystąpić tylko po uzyskaniu na nie zgody danej Strony.

3. Wznoszenie na granicznych wodach biejących nowych mostów, tam, śluz, grobli i innych hydrotechnicznych urządzeń, a także ich eksploatacja przeprowadza się tylko po porozumieniu między Umawiającymi się Stronami.

А р т ы к у л 1 9

Одповідні влади Умовляючихся Сторон będą wzajemnie podawały sobie wiadomości o poziomie i ilości wody, o stanie lodów na rzekach granicznych, o ile takie wiadomości mogą służyć do zapobieżenia niebezpieczeństwu wytworzonym na skutek wezbrania wód lub pochodzenia lodów. W razie konieczności, władze te również porozumiewają się w sprawie regularnej sygnalizacji w czasie powodzi lub pochodzenia lodów. Zwłoka w przekazywaniu takich wiadomości lub nieprzesłanie ich nie mogą być podstawą do wniesienia pretensji o odszkodowanie, spowodowane powodzią lub pochodzeniem lodów.

А р т ы к у л 2 0

1. Spław materiałów drzewnych na całej rozciągłości granicznych wód biejących, włączając i te miejsca, gdzie oba brzegi należą do jednej z Umawiających się Stron, może być przeprowadzony bez przeszkód przez obie Strony.

2. Terminy i kolejność spuszczenia na wodę materiałów drzewnych i сплаву их zgodnie z punktem 1 niniejszego artykułu ustalają co rok odpowiednie władze obu Umawiających się Stron zawnazasu i w każdym razie nie później, niż na dwa miesiące przed rozpoczęciem nawigacji na granicznych wodach biejących. O dniu rozpoczęcia сплаву każда Umawiająca się Strona powiadomi drugą Stronę nie później niż na 5 dni przed terminem.

А р т ы к у л 2 1

1. Dla zapewnienia normalnego сплаву материалов drzewnych odpowiednie władze obu Umawiających się Stron, za wzajemną zgodą, zgodnie z punktem „b“ artykułu 32 niniejszej Umowy mogą zezwalać na wyjście na brzeg drugiej Strony i przemarsz robotników w celu wykonania tymczasowych urządzeń dla сплаву i oczyszczenia danego brzegu z drzewa.

2. O miejscu, czasie i ilości robotników, których wyjście na brzeg drugiej Strony jest konieczne dla wykonania prac, przewidzianych w punkcie 1 niniejszego artykułu, odpowiednie władze Umawiających się Stron porozumiewają się zawnazasu, tj. nie później niż na 5 dób przed rozpoczęciem prac.

ные сооружения, сохраняются и могут эксплуатироваться, за исключением тех, снос которых будет признан необходимым надлежащими властями обеих Договаривающихся Сторон.

2. В случае необходимости переоборудования или сноса сооружений указанных в пункте 1 настоящей статьи, влекущих за собой изменение уровня воды на территории другой Договаривающейся Стороны, к соответствующим работам может быть приступлено лишь по получении на то согласия этой Стороны.

3. Возведение на пограничных проточных водах новых мостов, плотин, шлюзов, дамб и других гидротехнических сооружений, а также их эксплуатация производится только по соглашению между Договаривающимися Сторонами.

С т а т ь я 1 9

1. Надлежащие власти Договаривающихся Сторон будут взаимно обмениваться сведениями об уровне и количестве воды и состоянии льдов на пограничных водах, если такие сведения могут служить для предотвращения опасностей, создаваемых наводнением или ледоходом. В случае необходимости, эти власти также условятся о регулярной сигнализации во время половодья и ледоходов. Задержка в сообщении таких сведений или неприсылка их не могут являться основанием для предъявления требований о возмещении убытков, причиненных наводнением или ледоходом.

С т а т ь я 2 0

1. Spław лесных материалов на всем протяжении пограничных проточных вод, включая и те места, где оба берега принадлежат одной из Договаривающихся Сторон, может производиться беспрепятственно обеими Сторонами.

2. Сроки и очередность спуска на воду лесных материалов и сплава их, согласно пункта 1 настоящей статьи, устанавливаются ежегодно надлежащими властями обеих Договаривающихся Сторон заблаговременно и, во всяком случае, не позднее, как за два месяца до начала навигации на пограничных проточных водах. О дне начала сплавных работ каждая из Договаривающихся Сторон взаимно оповещает другую Сторону не позднее чем за 5 дней.

С т а т ь я 2 1

1. Для обеспечения нормального сплава лесных материалов надлежащие власти обеих Договаривающихся Сторон по взаимному согласию, в соответствии с пунктом «в» статьи 32 настоящего Договора, могут допускать выход на сопредельный берег и передвижение по нему рабочих для создания временных сплавных сооружений на предмет пропуска леса и зачистки данного берега от сплаваемой древесины.

2. О месте, времени и количестве рабочих, которым необходим выход на сопредельный берег для выполнения работ, предусмотренных в пункте 1 настоящей статьи, надлежащие власти Договаривающихся Сторон условливаются заблаговременно, т.е. не позднее чем за 5 суток до начала работ.

3. Spławiane po granicznych wodach bieżących materiały drzewne obu Umawiających się Stron nie powinny być obciążane żadnymi celnymi ani innymi opłatami.

Artykuł 22

1. Wszystkie spławiane materiały drzewne powinny być stemplowane, w tym celu Umawiające się Strony za wzajemną zgodą zawczasu ustalają wzory stempli i wymieniają je między sobą.

2. W wypadku, jeżeli spławiane drzewo będzie przez Umawiające się Strony oczyszczane z kory, to zdejmowana kora nie powinna wpadać do basenów granicznych wód bieżących.

Artykuł 23

1. Komunikację na drogach kolejowych, szosach i drogach wodnych przeciętych granicą oraz punkty przekraczania granicy na tych drogach ustalają specjalne Umowy między Umawiającymi się Stronami.

2. W miejscach przecięcia linii granicy przez drogi kolejowe i szosy oraz drogi wodne każda z Umawiających się Stron ustawia na swoim terytorium i utrzymuje w należyłym stanie specjalne znaki i szlabany.

3. Umawiające się Strony będą stosowały odpowiednie środki w tym celu, ażeby otwarte dla ruchu drogi kolejowe, szosy i drogi wodne przecięte granicą były utrzymane w należyłym porządku. Remont ich przeprowadza każda Umawiająca się Strona do linii granicy na koszt własny.

Artykuł 24

1. Otwarte dla ruchu mosty przecięte granicą utrzymuje w należyłym stanie i remontuje każda Umawiająca się Strona na własny koszt do linii granicy, oznaczonej na moście, o ile w tej sprawie nie zostanie zawarte osobne porozumienie. Odnosnie sposobu, terminów i charakteru remontu odpowiednie władze porozumieją się zawczasu.

2. Każda Umawiająca się Strona może, w miarę potrzeby, przeprowadzić przegląd techniczny części mostów granicznych, tam i służących znajdujących się na terytorium drugiej Strony; odpowiednie władze drugiej Strony powinny być zawiadomione nie później niż na 48 godzin przed terminem zamierzonego przeglądu ze wskazaniem terminu jego rozpoczęcia, a po zakończeniu przeglądu — o jego wyniku, przy czym przegląd należy przeprowadzać w obecności odpowiednich władz drugiej Strony.

3. Ruch na mostach granicznych i innych przejściach zostaje ustalony za zgodą przedstawicieli odpowiednich władz.

4. Postanowienia niniejszego artykułu nie dotyczą mostów kolejowych.

5. Wznoszenie nowych mostów, kładek lub promów przeprowadza się za zgodą przedstawicieli odpowiednich władz Umawiających się Stron. Przedstawiciele ci uprzednio porozumiewają się odnośnie miej-

3. Сплавливаемые по пограничным проточным водам лесоматериалы обеих Договаривающихся Сторон не должны облагаться никакими таможенными пошлинами и другими сборами.

Статья 22

1. Все сплавливаемые лесные материалы должны быть маркированы, для чего Договаривающиеся Стороны по взаимному согласию заблаговременно устанавливают образцы маркировки и обмениваются ими.

2. В случае, если сплавливаемый лес будет Договаривающимися Сторонами очищаться от коры, то снимаемая кора не должна попадать в бассейны пограничных проточных вод.

Статья 23

1. Сообщение по железным и шоссейным дорогам, а также водным путям, пересекающим границу, и пункты перехода границы на этих путях устанавливаются специальными соглашениями между Договаривающимися Сторонами.

2. У мест пересечения линии границы железными и шоссейными дорогами, а также водными путями каждая из Договаривающихся Сторон устанавливает на своей территории и содержит в надлежащей исправности специальные знаки и шлагбаумы.

3. Договаривающиеся Стороны будут принимать меры к тому, чтобы железные и шоссейные дороги и водные пути, пересекающие границу, открытые для движения, содержались в исправном состоянии. Ремонт их производится каждой Договаривающейся Стороной за ее счет до линии границы.

Статья 24

1. Открытые для движения мосты, пересекающие границу, содержатся в порядке и ремонтируются каждой Договаривающейся Стороной за ее счет до линии границы, обозначенной на мосту, если по этому вопросу не будет достигнуто особое соглашение. О порядке, сроках и характере ремонта надлежащие власти Договаривающихся Сторон соглашаются заблаговременно.

2. Каждая из Договаривающихся Сторон может, по мере надобности, производить технический осмотр частей пограничных мостов, плотин и шлюзов, расположенных на территории другой Стороны; надлежащие власти этой Стороны должны быть уведомлены не позднее чем за 48 часов о предполагаемом осмотре, с указанием срока его начала, а по окончании осмотра — о его результатах, причем осмотр производится в присутствии надлежащих властей этой Стороны.

3. Порядок движения по пограничным мостам и прочим переходам устанавливается по соглашению представителей надлежащих властей.

4. Постановления настоящей статьи не относятся к железно-дорожным мостам.

5. Возведение новых мостов, кладок или промывов производится по соглашению представителей надлежащих властей Договаривающихся Сторон. Эти представители предварительно договариваются ме-

sca budowy, typu mostu, kładki lub promu oraz o sposobie podziału kosztów, związanych z budową tych mostów, kładek lub promów. Protokoły, ustalające takie porozumienie, zostają zatwierdzone przez odpowiednie instancje.

ROZDZIAŁ III

Rybołówstwo, myśliwstwo, gospodarka leśna i górnictwo

Artykuł 25

1. Mieszkańcy każdej Umawiającej się Strony mogą uprawiać rybołówstwo na wodach granicznych do linii granicy według przepisów, obowiązujących na ich terytoriach z warunkiem zakazu:

- a) stosowania wybuchowych, trujących i odurzających substancji, związanych z masowym wyniszczeniem i kalectwem ryb;
- b) łowienia ryb w wodach granicznych w porze nocnej.

2. Ochrona i hodowla ryb w wodach granicznych oraz zakaz wyławiania specjalnych gatunków ryb na tych lub innych odcinkach, terminy rybołówstwa i inne środki o charakterze gospodarczym dotyczące rybołówstwa mogą być rozstrzygane w specjalnych umowach między Umawiającymi się Stronami.

Artykuł 26

1. Każda z Umawiających się Stron będzie pilnowała, ażeby obowiązujące na jej terytorium przepisy dotyczące myśliwstwa były surowo przestrzegane w pobliżu linii granicy i żeby w czasie polowania strzelanie i ściganie zwierząt i ptaków przez granicę były zabronione.

2. Odpowiednie władze obu Umawiających się Stron będą w miarę potrzeby, porozumiewały się we wszystkich sprawach dotyczących ochrony zwierząt i ptaków, jak również terminów zakazu polowania na poszczególnych odcinkach granicy.

Artykuł 27

1. Na odcinkach przylegających do linii granicy Umawiające się Strony będą prowadziły gospodarkę leśną takim sposobem, ażeby nie wyrządzać szkody gospodarce leśnej drugiej Strony.

2. Gdy wybuchnie pożar lasu w pobliżu granicy jedna z Umawiających się Stron, na której terytorium powstał pożar, powinna zastosować w miarę możliwości wszelkie zależne od niej środki w celu umiejscowienia i ugaszenia pożaru oraz niedopuszczenia do jego rozprzestrzenienia się przez granicę.

3. W razie, gdy grozi niebezpieczeństwo rozprzestrzenienia się pożaru lasu przez granicę, ta Umawiająca się Strona, na której terytorium niebezpieczeństwo to powstało, natychmiast uprzedza o tym drugą Umawiającą się Stronę w celu zastosowania odpowiednich środków do umiejscowienia pożaru na granicy.

4. Jeśli na skutek zjawisk żywiołowych lub przy rąbaniu lasu drzewa upadną poza linię granicy, to odpowiednie władze Umawiających się Stron zastosują wszelkie środki w tym celu, ażeby zainteresowane

strony postroyki, o typie mosta, kładki lub promu i o porządku rozdzielania wydatków, związanych z postroyką tych mostów, kładek lub promów. Protokoły, ustanawiające takie porozumienia, potwierdzają się odpowiednimi instancjami.

РАЗДЕЛ III

Рыболовство, охота, лесное хозяйство и горное дело

Статья 25

1. Жители каждой Договаривающейся Стороны могут заниматься ловлей рыбы в пограничных водах до линии границы по правилам, действующим на их территории, при условии запрещения: а) применения взрывчатых, ядовитых и одуряющих веществ, связанных с массовым истреблением и калечением рыбы; в) ловли рыбы в пограничных водах в ночное время суток.

2. Охрана и разведение рыбы в пограничных водах, а также запрет вылова отдельных пород рыбы на тех или иных участках, сроки рыболовства и другие мероприятия экономического характера, относящиеся к рыболовству, могут разрешаться специальными соглашениями между Договаривающимися Сторонами.

Статья 26

1. Каждая из Договаривающихся Сторон будет следить за тем, чтобы существующие на ее территории правила охоты строго соблюдались вблизи линии границы и чтобы во время охоты стрельба и преследование зверя и птицы через границу не допускались.

2. Надлежащие власти обеих Договаривающихся Сторон будут по мере надобности улаживаться по всем вопросам охраны зверя и птицы, а также о одновременных сроках запрещения охоты на отдельных участках границы.

Статья 27

1. На участках, прилегающих к линии границы, Договаривающиеся Стороны будут вести лесное хозяйство таким образом, чтобы не наносить ущерба лесному хозяйству другой Стороны.

2. При возникновении лесного пожара вблизи границы одна из Договаривающихся Сторон, на территории которой возник пожар, должна принять по возможности все зависящие от нее меры по локализации и тушению пожара, а также недопущению распространения его через границу.

3. В случае же угрозы распространения лесного пожара через границу, та Договаривающаяся Сторона, с территории которой эта угроза возникла, немедленно предупреждает об этом другую Договаривающуюся Сторону для принятия соответствующих мер по локализации пожара на границе.

4. Если в силу природных явлений или при рубке леса деревья упадут за линию границы, то надлежащие власти Договаривающихся Сторон примут меры к тому, чтобы заинтересованные лица со-

osoby drugiej granicznej Strony mogły obrobić drzewa i przewieźć je na swoje terytorium. Odpowiednie władze tej Strony, do której należą drzewa, powinny zawiadamiać o takich wypadkach właściwe władze drugiej Strony.

W takich wypadkach przetransportowanie drzew przez granicę jest wolne od wszelkich opłat i należności.

Artykuł 28

1. Przy wykonywaniu górnictwa i prac przy poszukiwaniu bogactw mineralnych w bezpośredniej bliskości granicy obowiązują przepisy tej Strony, na której terytorium znajdują się miejsca eksploatacji.

2. Dla zabezpieczenia linii granicy po jej obu stronach powinny być zostawiane pasy o szerokości 20 metrów, w których prace wyszczególnione w punkcie 1 niniejszego artykułu w zasadzie są zabronione i mogą być wykonywane tylko w wypadkach wyjątkowych po porozumieniu między odpowiednimi władzami Umawiających się Stron.

3. Jeśli w poszczególnych wypadkach ustalenie pasów, wymienionych w punkcie 2 niniejszego artykułu, jest niecelowe, wówczas odpowiednie władze Umawiających się Stron, po porozumieniu pomiędzy sobą, ustalają inne środki, zapobiegawcze zabezpieczające linię granicy.

ROZDZIAŁ IV

Władze graniczne i sposób przekraczania granicy

Artykuł 29

Odpowiednimi władzami, wymienionymi w Umowie niniejszej, są: Pełnomocnicy Graniczni Rzeczypospolitej Polskiej i Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich, ich Zastępcy i Pomocnicy, wymienieni w Konwencji między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich o sposobie regulowania konfliktów granicznych i incydentów, podpisanej w Moskwie 8 lipca 1948 r.

Artykuł 30

1. Miejsca oficjalnego pobytu i odcinki działalności odpowiednich władz, wspomnianych w artykule 29 niniejszej Umowy, ustalone są w Protokole załączonym do Konwencji między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich o sposobie regulowania konfliktów granicznych i incydentów, podpisanej w Moskwie 8 lipca 1948 r.

2. O zmianie danych, wskazanych w wyżej wymienionym protokole, Umawiające się Strony będą w każdym poszczególnym wypadku wzajemnie zawiadamiać się na drodze dyplomatycznej.

Artykuł 31

Odpowiednie władze Umawiających się Stron, którym zlecono wypełnienie postanowień niniejszej Umowy pozostają ze sobą w bezpośrednich stosunkach.

предельной Страны могли разделить и увезти эти деревья на свою территорию. О таких случаях надлежащие власти той Страны, которой принадлежат деревья, должны сообщать надлежащим властям другой Страны.

В этих случаях транспортировка деревьев через границу свободна от всяких сборов и пошлин.

Статья 28

1. Для горного дела и для работ по изысканию минеральных ископаемых в непосредственной близости от границы действительны правила той Страны, на территории которой расположены места разработок.

2. Для обеспечения сохранности линии границы по обе ее стороны должны оставаться полосы шириною в 20 метров, в которых работы, перечисленные в пункте 1 настоящей статьи, как правило, запрещаются и допускаются только в исключительных случаях, по соглашению между надлежащими властями Договаривающихся Стран.

3. Если в отдельных случаях установление полос, указанных в пункте 2 настоящей статьи, нецелесообразно, то надлежащие власти Договаривающихся Стран установят по соглашению между собой другие предохранительные мероприятия, обеспечивающие сохранность линии границы.

РАЗДЕЛ IV

Пограничные власти и порядок перехода границы

Статья 29

Надлежащими властями, упомянутыми в настоящем Договоре, являются: Пограничные Уполномоченные Польской Республики и Союза Советских Социалистических Республик, их Заместители и Помощники, указанные в Конвенции между Правительством Польской Республики и Правительством Союза ССР о порядке урегулирования пограничных конфликтов и инцидентов, подписанной в г. Москве 8 июля 1948 года.

Статья 30

1. Места официального пребывания и участки деятельности надлежащих властей, упомянутых в статье 29 настоящего Договора, устанавливаются Протоколом, приложенным к Конвенции между Правительством Польской Республики и Правительством Союза ССР о порядке урегулирования пограничных конфликтов и инцидентов, подписанной в г. Москве 8 июля 1948 года.

2. Об изменении данных, указанных в выше-названном Протоколе, Договаривающиеся Страны будут в каждом отдельном случае сообщать друг другу в дипломатическом порядке.

Статья 31

Надлежащие власти Договаривающихся Стран, на которые возложено выполнение постановлений настоящего Договора, состоят в непосредственных друг с другом сношениях.

A r t y k u ł 32

1. Celem wykonania postanowień niniejszej Umowy przekraczać granicę mogą:

- a) Pełnomocnicy Graniczni Rzeczypospolitej Polskiej i Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich i ich Zastępcy, Pomocnicy, Sekretarze, eksperci, tłumacze i personel techniczny na podstawie dokumentów, wydanych i zawizowanych zgodnie z Konwencją między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich o sposobie regulowania konfliktów granicznych i incydentów z dnia 8 lipca 1943 roku;
- b) robotnicy przedstawiają granicę tylko w towarzystwie przedstawicieli odpowiednich władz w porze dziennej. Oddzielnych zaświadczeń robotnikom tym nie wydaje się. Ich imiona i nazwiska wpisuje się do wykazu, który winien być podpisany przez Pełnomocnika Granicznego jednej Strony i zawizowany przez Pełnomocnika Granicznego drugiej Strony.

A r t y k u ł 33

W sprawach organizacji i przeprowadzenia przez odpowiednie władze obu Umawiających się Stron posiedzeń, spotkań, wzajemnej informacji o przyjętych decyzjach, przekazania do decyzji instancji dyplomatycznych nierozstrzygniętych i specjalnie ważnych spraw, ustalania sposobu i punktów przekraczania granicy, przekazywania urzędowej korespondencji, zabezpieczenia nietykalności osobistej przedstawicieli odpowiednich władz i innych osób obu Stron, przekraczających granicę dla wykonania postanowień niniejszej Umowy, jak również w innych sprawach o charakterze organizacyjno-technicznym odpowiednie władze obu Umawiających się Stron będą kierować się artykułami VI, VII, VIII, IX, X, XI, XII, XIII, XIV, XV i XVI Konwencji między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej i Rządem Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich o sposobie regulowania konfliktów granicznych i incydentów z dnia 8 lipca 1943 r.

A r t y k u ł 34

1. Osoby, które drogą oficjalną opuściły terytorium jednej z Umawiających się Stron, lecz nie posiadają właściwych dokumentów, dających prawo wjazdu na terytorium drugiej Strony, w wypadku natychmiastowego powrotu tych osób powinny być przyjęte przez tę Stronę, skąd przybyły, chociażby wyjazd ich był tam już formalnie zatwierdzony.

2. Prawidłowość i obecność niezbędnych dokumentów wjazdowych będą stwierdzane przez władze graniczne tej Strony, na terytorium której nastąpił wjazd.

A r t y k u ł 35

W wypadku zamknięcia granicy dla ruchu na całej jej długości lub na poszczególnych odcinkach, prawo przekraczania granicy dla wypełnienia postanowień niniejszej Umowy oraz Konwencji między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Związku Socjali-

С т а т ь я 32

1. Для выполнения постановлений настоящего Договора границу могут переходить:

а) Пограничные Уполномоченные Польской Республики и Союза ССР и их Заместители, Помощники, секретари, переводчики, эксперты и технический персонал на основании документов, выданных и завизированных согласно Конвенции между Правительством Польской Республики и Правительством Союза ССР о порядке урегулирования пограничных конфликтов и инцидентов от 8 июля 1943 года;

в) рабочие переходят границу только в сопровождении представителей надлежащих властей в дневное время. Особых удостоверений этим рабочим не выдается. Их имена и фамилии заносятся в список, который должен быть подписан Пограничным Уполномоченным одной Стороны и завизирован Пограничным Уполномоченным другой Стороны.

С т а т ь я 33

По вопросам организации и проведения надлежащими властями обеих Договаривающихся Сторон заседаний, встреч, взаимной информации по принятым решениям, передачи на решение дипломатических инстанций нерешенных и особо важных вопросов, установления порядка и пунктов перехода границы, передачи служебной корреспонденции, обеспечения личной неприкосновенности представителей надлежащих властей и прочих лиц обеих Сторон, переходящих границу для исполнения постановлений настоящего Договора, а также по другим вопросам организационно-технического порядка надлежащие власти обеих Договаривающихся Сторон будут руководствоваться статьями VI, VII, VIII, IX, X, XI, XII, XIII, XIV, XV и XVI Конвенции между Правительством Польской Республики и Правительством Союза ССР о порядке урегулирования пограничных конфликтов и инцидентов от 8 июля 1943 года.

С т а т ь я 34

1. Лица, выехавшие официальным путем с территории одной из Договаривающихся Сторон, но не имеющие надлежащих документов, дающих право в'езда на территорию другой Стороны, в случае немедленного их возврата должны быть приняты той Стороной, откуда они прибыли, хотя бы выезд их там был уже окончательно оформлен.

2. Правильность и наличие необходимых в'ездных документов будет определяться пограничными властями той Стороны, на территорию которой совершен в'езд.

С т а т ь я 35

В случае закрытия границы для движения через нее на всем ее протяжении или отдельных участках, право перехода границы для выполнения постановлений настоящего Договора, а также Конвенции между Правительством Польской Республи-

stycznych Republik Radzieckich o sposobie regulowania konfliktów granicznych i incydentów z dnia 8 lipca 1948 roku — zostaje wstrzymane całkowicie lub częściowo w miarę potrzeby, o czym powinny być uprzednio powiadomione odpowiednie władze drugiej Strony.

А р т ы к у л 36

Koszty utrzymania personelu, któremu zlecono wykonanie postanowień niniejszej Umowy, ponosi samodzielnie każda Strona.

ROZDZIAŁ V

Postanowienia końcowe

А р т ы к у л 37

Umowa niniejsza obowiązywać będzie w przeciągu pięciu lat. O ile żadna z Umawiających się Stron na sześć miesięcy przed wygaśnięciem terminu ważności nie zgłosi wypowiedzenia niniejszej Umowy lub żądania wprowadzenia jakichkolwiek zmian — ważność Umowy automatycznie przedłuża się na przeciąg następnych pięciu lat.

А р т ы к у л 38

Umowa niniejsza podlega ratyfikacji. Wymiana dokumentów ratyfikacyjnych odbędzie się w Warszawie w możliwie krótkim terminie. Umowa wchodzi w życie w chwili jej ratyfikacji przez obie Umawiające się Strony.

А р т ы к у л 39

Umowę niniejszą sporządzono w dwóch egzemplarzach, każdy w języku polskim i rosyjskim, przy czym oba jej teksty mają jednakową moc.

Na dowód czego Pełnomocnicy Umawiających się Stron podpisali Umowę niniejszą i wycisnęli na niej swe pieczęcie.

Sporządzono w Moskwie, dnia 8 lipca 1948 roku.

Z upoważnienia
Rządu Rzeczypospolitej Polskiej
(—) **Dr A. Żaruk-Michalski**
Wiceminister

L. S.

Z upoważnienia
Rządu Związku S. R. R.
(—) **A. Aleksandrow**
Radca

ки и Правительством Союза ССР о порядке урегулирования пограничных конфликтов и инцидентов от 8 июля 1948 года приостанавливается полностью или частично, по мере надобности, о чем должны быть предварительно уведомлены надлежащие власти другой Стороны.

Статья 36

Расходы по содержанию персонала, на который возложено выполнение постановлений настоящего Договора, несет каждая из Сторон самостоятельно.

РАЗДЕЛ V

Заключительные постановления

Статья 37

Настоящий Договор будет действовать в течение пяти лет. Если одна из Договаривающихся Сторон не заявит за шесть месяцев до истечения срока действия настоящего Договора о своем отказе от него или о желании внести в него те или иные изменения, то Договор будет автоматически действовать в течение последующих пяти лет.

Статья 38

Настоящий Договор подлежит ратификации. Обмен ратификационными грамотами состоится в г. Варшаве в возможно короткий срок. Договор вступает в силу с момента его ратификации обеими Договаривающимися Сторонами.

Статья 39

Настоящий Договор составлен в двух экземплярах, каждый на польском и русском языках, причем оба его текста имеют одинаковую силу.

В удостоверение всего вышеназванного Уполномоченные Договаривающихся Сторон подписали настоящий Договор и скрепили его своими печатями.

Совершено в г. Москве, 8 июля 1948 года.

По уполномочию
Правительства Союза ССР
(—) **А. М. Александров**
Советник

L. S.

По уполномочию
Правительства Польской Республики
(—) **Д-р А. Жарук-Михальский**
Вице-Министр

PROTOKÓŁ KOŃCOWY

Przy zawieraniu Umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich o stosunkach prawnych na polsko-radzieckiej granicy państwowej niżej podpisani Pełnomocnicy Umawiających się Stron przyjęli następujące postanowienia, stanowiące nierozdzieloną część niniejszej Umowy.

Oдноśnie art. 1-go Umowy

1. Dokumentami delimitacyjnymi są:

- a) Odpis protokólny przebiegu linii granicy państwowej między Rzeczpospolitą Polską a Związkiem Socjalistycznych Republik Radzieckich od znaku granicznego „Krzemieniec“ ustawionego na styku granic Polski, Związku S. R. R. i Czechosłowacji do znaku granicznego Nr 1987 ustawionego na styku granic Rzeczypospolitej Polskiej, Litewskiej S. R. R. i byłych Prus Wschodnich (obecnie Kaliningradzkiego obwodu);
- b) Mapy granicy państwowej między Rzeczpospolitą Polską i Związkiem Socjalistycznych Republik Radzieckich;
- c) Protokoły znaków granicznych ze szkicami — croquis i fotografiami znaków granicznych na odwrocie,

oraz odpowiednie załączniki i uzupełnienia do nich.

Oдноśnie art. 2-go i 3-go Umowy

Przy delimitacji granicy w 1946—1947 roku na rzece Bug nie wyznaczono odcinka żeglownego; zgodnie z dokumentami delimitacyjnymi podpisanymi dnia 30 kwietnia 1947 roku w Warszawie, na całym granicznym odcinku rzeki Bug, linia granicy została wytyczona środkiem rzeki.

Oдноśnie art. 3-go Umowy

1. Dokumenty, stwierdzające zmianę położenia środka rzek granicznych, strumieni i kanałów lub środka głównego nurtu rzek żeglownych, nie są dołączane do podstawowych dokumentów delimitacyjnych, lecz przechowywane przez odpowiednie władze Umawiających się Stron, obsługujące dany odcinek granicy.

2. W wypadku zmiany przynależności terytorialnej wysp oraz nowej delimitacji wodnych odcinków granicy, związanej ze zmianą koryta rzeki granicznej, strumienia lub kanału odnośnie dokumenty, sporządzone przez Komisję Mieszaną, dołącza się do podstawowych dokumentów delimitacyjnych.

3. Wyspy na rzekach granicznych zostały przyłączone terytorialnie do jednej lub drugiej Strony w zależności od ich położenia w stosunku do linii granicy i ponumerowane w dokumentach delimitacyjnych numerami porządkowymi na każdej rzece oddzielnie.

Oдноśnie art. 4-go Umowy

Oznaczenie linii granicy innym systemem, który nie był przyjęty przy delimitacji, oraz zamiana istniejących słupów granicznych znakami granicznymi no-

ЗАКЛЮЧИТЕЛЬНЫЙ ПРОТОКОЛ

При заключении Договора между Правительством Польской Республики и Правительством Союза Советских Социалистических Республик о режиме польско-советской государственной границы нижеподписавшиеся Уполномоченные Договаривающихся Сторон приняли нижеследующие постановления, являющиеся нераздельной частью этого Договора.

По ст. 1-й Договора

1. Документами демаркации являются:

- a) Протокол-описание прохождения линии государственной границы между Польской Республикой и Союзом Советских Социалистических Республик от пограничного знака „Кременец“, установленного на стыке государственных границ Польши, Союза ССР и Чехословакии, до пограничного знака № 1987, установленного на стыке границ Польской Республики и Литовской ССР, б. Восточной Пруссии (ныне Калининградской области);
- в) Карты государственной границы между Польской Республикой и Союзом Советских Социалистических Республик;
- с) Протоколы пограничных знаков со схемами-кроки и фотоснимками пограничных знаков на обороте,

а также соответствующие приложения и дополнения к ним.

По ст. ст. 2-й и 3-й Договора

При демаркации границы в 1946—1947 г. г. судосходный участок на реке Западный Буг определен не был и линия границы, согласно документам демаркации, подписанным 30 апреля 1947 г. в г. Варшаве, была определена по середине реки на всем протяжении пограничного участка реки Западный Буг.

По ст. 3-й Договора

1. Документы, констатирующие изменение положения середины пограничных рек, ручьев и каналов или середины главного фарватера судоходных рек, к основным документам демаркации не прилагаются, а хранятся надлежащими властями Договаривающихся Сторон, обслуживающими данный участок границы.

2. В случае изменения территориальной принадлежности островов, а также новой демаркации водных участков границы, связанной с изменением русла пограничной реки, ручья или канала, документы, составленные об этом Смешанной Комиссией, прилагаются к основным документам демаркации.

3. Острова на пограничных реках территориально отнесены к той или другой Стороне в зависимости от их положения относительно линии границы и занумерованы в документах демаркации в порядковой нумерации по каждой реке отдельно.

По ст. 4-й Договора

Обозначение линии границы по другой системе, которая не была принята при демаркации, и замена существующих пограничных столбов пограничны-

wego typu może mieć miejsce za specjalną zgodą obu Umawiających się Stron.

Oдноśnie art. 10-go Umowy

Umawiające się Strony będą troszczyły się o to, żeby urządzenia i budowle zarówno istniejące już, jak i nowowytbudowane w bezpośredniej bliskości granicy, odpowiadały wymaganiom przepisów przeciwpożarowych. Przepisy te odpowiednie władze Umawiających się Stron wymieniają między sobą.

Oдноśnie art. 11-go Umowy

Rzeki, strumienie i kanały są uważane za graniczne rzeki, strumienie i kanały w obrębie odcinków, wzdłuż których przebiega linia granicy.

Oдноśnie art. art. 12-go, 13-go, 14-go, 15-go, 16-go, 17-go Umowy

Oдноśnie spraw dotyczących sposobu użytkowania wód granicznych i ich utrzymania mogą być zawarte specjalne porozumienia.

Oдноśnie art. art. 13-go, 25-go, 32-go Umowy

Jako porę dzienną uważa się czas pomiędzy momentem na pół godziny przed wschodem słońca a momentem na pół godziny po zachodzie słońca.

Oдноśnie art. art. 14-go, 15-go, 16-go, 18-go Umowy

Za graniczne wody bieżące uważa się te odcinki rzek, strumieni i kanałów, wzdłuż których przebiega linia granicy.

Oдноśnie art. art. 14-go, 16-go, 24-go Umowy

Jeśli przy wykonywaniu wspólnych prac powstanie konieczność dostawy materiałów z terytorium jednej Umawiającej się Strony na terytorium drugiej Strony, to w tym wypadku takie materiały przy przewozie ich przez granicę są wolne od wszelkich opłat i należności.

Oдноśnie art. art. 20-go, 21-go i 22-go Umowy

Oдноśnie spraw dotyczących сплаwu materiałów drzewnych na granicznych wodach bieżących mogą być zawarte między obu Umawiającymi się Stronami specjalne Umowy.

Oдноśnie art. art. 21-go, 27-go Umowy

Robotnicy, którzy przechodzą z terytorium jednej z Umawiających się Stron na terytorium drugiej Strony, poza narzędziami pracy, środkami transportu i żywnością potrzebną na czas pracy nie mogą zabierać ze sobą żadnych przedmiotów.

Oдноśnie art. 24-go Umowy

Przy delimitacji granicy w 1946-1947 roku zostało ustalone, że linia granicy dzieli mosty, tamy i śluzy

ми знаками нового типа может иметь место лишь по специальному соглашению обеих Договаривающихся Сторон.

По ст. 10-й Договора

Договаривающиеся Стороны будут заботиться о том, чтобы сооружения и постройки, как остающиеся, так и вновь возводимые в непосредственной близости границы, отвечали требованиям противопожарных правил. Этими правилами надлежащие власти Договаривающихся Сторон обмениваются.

По ст. 11-й Договора

Реки, ручьи и каналы считаются пограничными реками, ручьями и каналами в пределах участков, по которым проходит линия границы.

По ст. ст. 12-й, 13-й, 14-й, 15-й, 16-й и 17-й Договора

По вопросам, касающимся порядка пользования пограничными водами и их содержания, не исключается возможность заключения специальных соглашений.

По ст. ст. 13-й, 25-й и 32-й Договора

Дневным временем суток считается время с момента за полчаса до восхода солнца до момента на полчаса позже заката солнца.

По ст. ст. 14-й, 15-й, 16-й и 18-й Договора

Пограничными проточными водами считаются те участки рек, ручьев и каналов, вдоль которых проходит линия границы.

По ст. ст. 14-й, 16-й и 24-й Договора

Если при производстве совместных работ возникнет необходимость доставки материалов с территории одной Договаривающейся Стороны на территорию другой Стороны, то в этом случае такие материалы при перевозке их через границу освобождаются от всяких сборов и пошлин.

По ст. ст. 20-й, 21-й и 22-й Договора

По вопросам, касающимся сплава лесных материалов на пограничных проточных водах, не исключается возможность заключения специальных соглашений.

По ст. ст. 21-й и 27-й Договора

Рабочим одной из Договаривающихся Сторон, переходящим на территорию другой Стороны, не разрешается брать с собой ничего иного, кроме инструментов, средств транспорта и продуктов питания, необходимых на время работы.

По ст. 24-й Договора

При демаркации границы в 1946-1947 г. г. было условлено, что мосты, плотины и шлюзы делятся

zawsze w połowie budowli niezależnie od przebiegu linii granicy na wodzie.

Oдноśnie art. 29-go Umowy

W wypadku, jeśli Konwencja między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich o sposobie regulowania konfliktów granicznych i incydentów z dnia 8 lipca 1948 roku straci moc lub będzie zmieniona, Umawiające się Strony uzgodnią, jakim osobom będzie w przyszłości przekazane wypełnienie funkcji, które Umowa niniejsza zleca Pełnomocnikom Granicznym.

Oдноśnie Umowy w ogólności

Sposób rozrachunków wynikających z tytułu niniejszej Umowy będzie ustalony na drodze dyplomatycznej.

Niniejszy Protokół Końcowy sporządzono w dwóch egzemplarzach, każdy w języku polskim i rosyjskim, przy czym oba teksty mają jednakową moc.

Na dowód czego Pełnomocnicy Umawiających się Stron podpisali niniejszy Protokół Końcowy.

Sporządzono w Moskwie, dnia 8 lipca 1948 roku.

Z upoważnienia
Rządu Rzeczypospolitej Polskiej
(—) Dr A. Żuruk-Michalski
Wiceminister

L. S.

Z upoważnienia
Rządu Związku S. R. R.
(—) A. Aleksandrow
Radca

Po zaznajomieniu się z powyższymi Aktami uznaliśmy je i uznajemy za słuszne zarówno w całości, jak i każde z postanowień w nich zawartych; oświadczamy, że są przyjęte, ratyfikowane i potwierdzone, oraz przyrzekamy, że będą niezmiennie zachowywane.

Na dowód czego wydaliśmy Akt niniejszy, opatrzony pieczęcią Rzeczypospolitej.

W Warszawie, dnia 23 grudnia 1948 roku

L. S.

линией границы по их середине, независимо от происхождения линии границы по воде.

По ст. 29-й Договора

В случае, если Конвенция между Правительством Польской Республики и Правительством Союза ССР о порядке урегулирования пограничных конфликтов и инцидентов от 8-го июля 1948 года потеряет силу или будет изменена, Договаривающиеся Стороны условятся о том, каким лицам в будущем будет передано выполнение функций, которые настоящим Договором возложены на Пограничных Уполномоченных.

По Договору в целом

Порядок расчетов, вытекающих из постановлений настоящего Договора, будет установлен дипломатическим путем.

Настоящий Заключительный Протокол составлен в двух экземплярах, каждый на польском и русском языках, причем оба текста имеют одинаковую силу.

В удостоверение всего вышезложенного Уполномоченные Договаривающихся Сторон подписали настоящий Заключительный Протокол.

Совершено в г. Москве, 8 июля 1948 года.

По уполномочию
Правительства Союза ССР
(—) А. М. Александров
Советник

L. S.

По уполномочию
Правительства Польской Республики
(—) Д-р А. Жарук-Михальский
Вице-Министр

(—) Bolesław Bierut

Prezes Rady Ministrów:

(—) Józef Cyrankiewicz

Minister Spraw Zagranicznych:

(—) Zygmunt Modzelewski